

naslanja na narečje, ki se govori južno od onega. Naj navedem nekaj takih izrazov, ki so značilni za vzhodnoštajersko narečje: pervle, najprea, ar, kakti, ka (= da), neti-neti (= niči-niti), smetno, zapšztoin, razvi, gnesz (= danes); fza-mrad; dufnofzt, dén, szudéc, vofznik (= jetnik), dobro nakanyenye (= namen), düffe v hiczah, nafzlob, rafzipavanye penecz, kipecz, czonyavanye (= davanje priimkov), betesnik, vüzem, turiszhe, miholfchak (= september); ledichen, lüczka fena, takffe, seden (= žejen), tērdokoren, prékreden; chteti (= čitati), kaftigati, pokoro vchiniti, fzvetke fzvetiti; toti (ne vedno). Instr. sing. fem. se glasi na -o/: fmarlivoltztjoi, z gnadoi Bosjoi. Part. praet. I. m. se ne končava nikdar na -l: dao, bio, priffo, mogo, odkrio, vuchio, napravo, fztvaro, odreffo, fzodo, rafalo (= razžalil), — zopet majhen prinos za izgovor /-a.

Dr. Glaser ni kljub svoji natančnosti v bibliografskih podatkih nikjer omenil teh dveh knjižic, najbrž jih ni bilo nikjer zaslediti. Na str. 204. I. zvezka »Slovst. zgod.« je sicer omenjen neki »Ta male katehismus Petra Kanisiusa etc.«, in ondudaj naj se pristavi naslov gori opisanih knjižic. *I. Wester.*

Med revijami

Pariška Nouvelle Revue je prinesla v poslednjih štev. zanimljiv odlak naučnega ministrstva zastran jezika. Misli so te-le: Ker je govorjeni jezik živ ustroj, ki se razvija in izpreminja, in ker se govorica ne meni mnogo za slovniška pravila, ampak išče prostosti, lahkote in enostavnosti, prihaja od časa do časa, bolj ali manj pravilno, za vsak jezik potreba, da se pisava predrugači in za silo v soglasje spravi z govorico. Toda kako izvesti izpremembe in do katere meje? V živi govorici se menjavajo, premikajo, prestavljajo in prenašajo besede, oblike in njih pomeni, to pa na korist gibčnosti misli in jasnosti izraževanja. Pri tem prenašanju je udeležen ves narod. Veliki pisatelji od časa do časa sicer ustavljajo jezik v njegovem premikanju in ustanavljajo za daljšo dobo veljavne oblike. Toda svojega slovarja ne morejo drugače obogatiti, kakor da se pomešajo med živahno in žlobudravo množico ter si med ljudstvom naberejo potrebne besedne zaloge. Množica pa se poprijemlje izrazov, ki se prilegajo njeni domišljivosti in ji segajo v srce. Množica ne gleda na slovniško pravilnost, ampak ulovi včasi izraz, ki ga je prineslo naključje, ki pa je srečno in smelo izbran in z mislijo zvezan morda na originalen način. Brez pomislekov podira narod jezikove oblike, iz kosov pa sestavlja nove stvore za krepko izraževanje čutil in strasti. Tako se jezik prenavlja in preraja. Seveda se to ne dela brez nekakega nereda ali celo spotike. Bodoči sestavljalec novega slovarja bode pač godrnjal in grajal, vendar bode moral med novoustvarjenimi besedami in oblikami poloviti tiste, katere bodo še žive in sposobne za življenje.

Fr. Svetič.

Naše obnebje

Astronomski koledar za september. Merkur se ne vidi. — Venera sveti kot večernica blizu jugozapadnega obzorja. — Mars stoji na večernem nebu globoko na jugozapadu; zapada 1. dne po 8¹/₄ zvečer, 30. dne pa pred

7 $\frac{1}{4}$ zvečer. — Jupiter stoji ob solnčnem zahodu blizu meridiana, zapada začetkom meseca pred 11 $\frac{3}{4}$ po noči, na koncu meseca pa po 9 $\frac{3}{4}$ zvečer. — Saturn stoji ob solnčnem zahodu tudi blizu meridiana; zahaja začetkom m. 12 $\frac{1}{4}$ po noči, na koncu m. pa po 10 $\frac{1}{4}$ zvečer.

Splošni pregled

Šolska družba »sv. Cirila in Metoda« je imela dne 8. avgusta svoj občni zbor v Mariboru v tamošnjem »Narodnem domu«. Predsedoval je profesor msgr. Tomo Zupan. Tajnik g. Žlogar je poročal o delovanju društva. Naše šolsko društvo šteje 30 moških, 36 ženskih in 78 mešanih podružnic ter okoli 10.000 članov. Družba vzdržuje ali podpira 25 šol. zavodov. 1 teh zavodov je v Tržiču na Kranjskem, 3 so na Štajerskem, 1 na Koroškem (v Velikovcu), 13 jih je na Goriškem, 7 pa v Trstu. Te zavode obiskuje okoli 2500 otrok. — O denarnem stanju je poročal blagajnik g. prof. Petelin. Družba je imela lani 33.133 K 63 h dohodkov in 35.243 K 79 h stroškov, torej nad 2000 K deficita! Vrh denarja, ki so ga nabrale podružnice, je daroval družbi kranjski deželni zbor 2000 K, mesto ljubljansko pa 1000 K. Naši časniki so nabrali 5170 K 33 h; največ, namreč 3508 K 27 h, je nabral »Slovenski Narod«. Od vžigalic (tvrdba Perdanova v Ljubljani) je dobila družba doslej 6400 K, od kave (firma Jebačinova v Ljubljani) pa 2400 K. — Potem je bila volitev novega odbora.

Slovenci imamo veliko, tudi dosti nepotrebnih društev, ali najvažnejše naše društvo je v sedanjih naših abnormalnih razmerah ta šolska družba. Kaj nam pomaga vsa naša literatura, vsa naša politika, če pa nam nemška povodenj ob severni in laški naval ob jugozapadni meji trgata kos za kosom od naše slovenske posesti, če se nam naše narodnostne meje krčijo desetletje za desetletjem! Kadar bosta ponemčeni južna Štajerska in južna Koroška in bo poitalijančena Primorska, potem pade sama od sebe tudi Kranjska, kjer razjedajo velika industrija na Gorenjskem, na Dolenjskem pa tuji klostri naš narodni organizem. Prvo je življenje! In mi bojujemo s svojo »Družbo sv. Cirila in Metoda« samo defenzivni boj proti agresivnemu nemštvu in italijanstvu. »Schulverein« in »Lega nazionale« lovita našo slovensko deco v svoje šole in jih potujčujeta, mi branimo le svoje. A dočim dobiva »Schulverein« svoje marke iz Nemčije in »Lega nazionale« svoje lire iz Italije, branimo mi svojo narodnost s svojim avstrijskim denarjem. Mi se moramo braniti sami — to je tragični moment naše zgodovine. In če se zapustimo sami, izgubljeni smo! Zato naj bi se dohodki naše važne šolske družbe v bodoče podeseterili! Potreba živahnejše agitacije in izdatnejše akcije za našo šolsko družbo bi morala v bodoče prešinjati ves naš narod!

Zato si upamo reči, da je vsaka slovenska ljudska šola ob naši jezični meji stokrat več vredna, nego bode vredna šent-vidska »katoliška« gimnazija!

Vsak naj stori napram naši šolski družbi »sv. Cirila in Metoda« svojo dolžnost, da se pokrije primanjkljaj, in da se otvorijo še novi potrebni zavodi. Fiat!